

222161

SERIA

C

NUMĂRUL

CUNOȘTINȚE

FOLOSITOARE

85

„DIN LUMEA LARGĂ”

DIRECȚ. REDACȚIONALĂ PROE UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central / Biblioteca Academiei Cluj

UN MARE CĂRTURAR

DIN VEACUL AL XVII-lea:

MITROPOLITUL DOSOFTEI

(1624—1694)

DE

GHEORGHE DINCĂ

Bibliotecar la Academia Română

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. „ȘTIINȚA PENTRU TOȚI“.

Nr.

1. **Cum era omul primitiv** de I. SIMIONESCU.*
2. **Viața omului primitiv** de I. SIMIONESCU.*
3. **Gazurile Naturale** de I. SIMIONESCU*
4. **Albinela** de T. A. BĂDĂRĂU.*
8. **Furnicile** de T. A. BĂDĂRĂU.*
9. **Viața plantelor** de I. SIMIONESCU.*
- 10—11. **Pasteur** de C. MOȚĂȘ.
14. **Porumbelii mesageri** de V. SADOVEANU.
15. **Planeta Marte** de ION PAȘA.
16. **Dela Omer la Einstein** de GENERAL SC. PANAITESCU.
17. **Cum vedem** de DR. I. GLĂVAȘ.
18. **Razele X** de AL. CIȘMAN.
19. **Omul dela Cucuteni** de I. SIMIONESCU.
20. **Protozoarele** de I. LEPȘI.
21. **Fulgerul și Trăznetul** de C. G. BRADEȘTEANU.
22. **Nebuloasele gazeoase** de M. E. HEROVANU.
23. **Bacteriile folositoare** de I. POPU-CĂMPEANU.
24. **Scrisori cerești (Meteori)** de I. SIMIONESCU.
25. **Din istoricul electricității** de STEL. C. IONESCU.
26. **Mercur și Venus** de C. NEGOIȚĂ.
27. **Reumatism și arterioscleroză** de DR. M. CĂHĂNESCU.
28. **Oamenii de inițiativă** de APOSTOL D. CULEA.
29. **Henri Ford** de ING. N. GANEA.
30. **Musca** de I. MUREȘANU.
32. **Cifrele** de G. M. LĂZĂRESCU.
33. **Animale de demult** de I. SIMIONESCU.
34. **Lămurirea potopului** de I. SIMIONESCU.
35. **Din viața oamenilor întreprinzători** de APOSTOL D. CULEA.
36. **Societatea nașunilor** de ARTUR GORVEL.
37. **Ficatul și boala lui** de DR. M. CĂHĂNESCU.
38. **Electrochimia și electroliza** de N. N. BOTEZ.

Nr.

39. **Noțiuni de electricitate** de ING. CASETTI.
40. **M. Berthelot** de CĂPIT. M. ZAPAN.
41. **Izvoare actuale de energie** de E. SEVERIN.
42. **Goethe ca naturalist** de PROF. I. SIMIONESCU.
43. **Viața'n munți** de I. SIMIONESCU.*
44. **Principii de biologie** de I. SIMIONESCU.
- 45—46. **Fauna Mării Negre** de BĂCESCU M. și CĂRAUȘU S.*
47. **Vitaminele** de DR. N. GAVRILESCU.*
49. **Petruciu** de I. SIMIONESCU.*
50. **Șobolani și șoareci** de PROF. RADU VLĂDESCU.*
51. **Viața la Ecuator** de I. SIMIONESCU.*
52. **Viața la tropice** de I. SIMIONESCU.*
53. **E. Roux** de PROF. DR. G. MARINESCU*
54. **Cutremururile** de I. SIMIONESCU.*
55. **Cum biruie viața** de DR. VASILE ZAHARESCU.*
56. **Plante carnivore** de I. POPU-CĂMPEANU.*
57. **Chihlimbarul** de A. RABICHON.
58. **Newton și gravitație** de I. SIMIONESCU.*
59. **Fluoriul de zi** de I. SIMIONESCU.*
60. **Fluoriul de noapte** de I. SIMIONESCU.*
61. **Glande cu secreție internă** de PROF. DR. C. PARHON.*
62. **Sarea** de PROF. I. SIMIONESCU.*
63. **Circulația materiei** de PROF. I. SIMIONESCU.*
64. **Păsări de ară** de C. S. ANTONESCU.*
65. **Flori de primăvară** de I. SIMIONESCU.*
66. **Din viața marilor fizicieni și chimiști** de C. ALLACI.*
67. **Descartes** de O. ONICESCU.*
68. **Stele noi** de C. ARGINTEANU.*
69. **Strejăria** de V. GHEȚEA.*
70. **Invățătura în Indi** de TH. SIMENSCHY.*
71. **Plante străine din comarț** de I. POPU-CĂMPEANU.*
72. **Tutunul, fumatul și sănătatea** de DR. N. GAVRILESCU.*
73. **Boalele inimii** de DR. C. BACALOGLU.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.

2. **Despre tovărășii** de PREOT. C. DRON.
3. **Despre scarlatină** de DR. I. GHEORGHIU.
7. **Morcovii și altele legume** de P. ROZIADE.
8. **Sifilisul** de DR. E. GHEORGHIU.
10. **Votul obștesc** de A. GORVEL.

Nr.

14. **Pelagra** de PROF. V. BABEȘ.*
15. **Alegerea semințelor** de C. LACRIȚIANU.
17. **Răstăciri bolșevite** de MAIORI MIHAI.
20. **Răsadnița și plantele din răsad** de V. SADOVEANU.

SERIA C.

No. 85

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

UN MARE CĂRTURAR

DIN VEACUL AL XVII-lea :

MITROPOLITUL DOSOFTEI

(1624—1694)

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GHEORGHE DINCĂ

Bibliotecar la Academia Română

EDITURA „CARTEA ROMANEASCA” BUCUREȘTI

28021 - 939

222164

Ultimele cărțului apărute din

CLINOȘȚINȚE FOLOSITOARE

Orice număr numai 8 lei

TH. SIMENSCHI. Invățătura în Indii.

Interesantă arătare a metodelor de învățare în patria lui Tagore și a lui Gandhi.

I. POPU-CÂMPEANU. Plante străine din comerț.

Nu ești curios să afli unde și cum trăește: Ceaiul, Bananul, Trestia-de-zahăr ș. a.?

A. GOROVEI. Lămurirea constituției celei noi.

Titlul arată și importanța cuprinsului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. ANDRIEȘESCU. V. Pârvan.

Filosof, istoric, arheolog, Pârvan a fost unul din învățații noștri de samă.

V. GHEȚEA. Ion Creangă, pedagog și învățător.

Interesant pentru învățători în special.

I. SIMIONESCU. Cartea Românească.

Pe scurt se arată istoricul marei edituri, cât și avântul întreprinderii.

Dr. N. GAVRILESCU. Vitaminele.

I.

V I A Ţ A

Moldova în timpul lui Dosoftei.

Timpul în care s'a născut mitropolitul Dosoftei, era timpul când Europa întreagă trăia o epocă de mare nelinişte şi nesiguranţă. Atunci păgânii, care devenise cei mai aprigi prigonitori ai crucii triumfau în izbânzi şi cuceriri asupra creştinătăţii ajungând cu cuceririle lor până la Viena.

Principatele Române, prin însăşi aşezarea lor, devenise pentru aceşti prigonitori ai crucii teatru de operaţiuni războinice, din care pricină locuitorii, de cele mai multe ori, cădeau pradă săbiei, focului şi chiar robiei.

La mulţimea suferinţelor îndurate de Români din partea păgânilor s'au mai adăugat altele mult mai mari — jafurile fanarioţilor — cari pe timpul mitropolitului Dosoftei erau așa de mulţi, în Moldova, încât mulţi scriitori i-au asemănat cu un nor de lăcuste cari când vin întunecă razele soarelui şi rod şi devastează tot în drumul lor.

Așa au fost acești fanarioți cari prin jafuri și cruzimi au supt multă vreme vloga poporului român.

Un cântec popular din prima jumătate a secolului XVII adresat domnitorului, de atunci, Alexandru Iliș, ne arată destul de clar firea cea neomenoasă a Grecilor din acel timp, prin următoarele versuri :

„Domnule, Măria Ta !
 Tu pe Greci nu-i asculta,
 Căci viața-ți or scurta !
 Grecu-i fiară dușmănoasă,
 Grecu-i limbă veninoasă,
 Ce patrunde pân'la oase !“

În astfel de timpuri și frământări politice și religioase s'a născut mitropolitul Dosoftei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anul, locul nașterii și origina lui Dosoftei.

Lipsa de documente asupra vieții acestui mare ierarh al Bisericii ortodoxe române, a făcut ca cercetătorii vieții lui să formuleze diferitele păreri. Chiar cronicarii, moldoveni sau munteni, scriitorii contemporani sau posteriori, cari ar fi putut da la iveală amănunte asupra vieții lui Dosoftei, sunt foarte săraci și această sărăcie de informație a fost probabil din cauza frământărilor și nenorocirilor din Principatele Române.

În ceea ce privește anul nașterii părerile cercetătorilor s'au împărțit : unii dau anul 1624, unii anul 1625, iar alții anul 1630. Cel mai probabil an de naștere este anul 1624, dnpă cum afirmă marele nostru istoric Nicolae Iorga. Această părere se în-

temeiază pe următoarea întâmplare: „In Ianuarie 1684, Dosoftei a plecat în Rusia sa sol, cu o cerere către țarii ruși Ioan și Petru ca să primească Moldova sub ocrotirea lor. Ajungând la Chiev, Dosoftei a fost silit să rămâie aci din cauza epidemiei, unde îl vedem până în luna Martie, în același an tot în Chiev. In Mineele sale, (editate în 1682—1686) la 9 Iulie, Dosoftei transmite impresiunile sale asupra bunului miros și a puterii de vindecare a moaștelor sfinților din lavra Percesca, cu care ocaziune descrie următoarea minune întâmplată cu el. „*Eram bolnav — zice el — și am ieșit (din peșterile Lavrei) atât de sănătos încât am plecat pe jos, sărind înaintea cailor... fiind om de 60 de ani.* „Astfel că putem spune hotărît că Dosoftei a văzut lumina zilei la 1624. ¹⁾ „Scăzând deci cei 60 de ani, pe care spune Dosoftei că îi avea în anul 1684 când se afla în Rusia, ne dă exact anul 1624.

Ca mirean, Dosoftei, primise numele Dumitru. Tatăl său se numea Leontie sau Leontari, mama sa Misira, iar numele lor de familie era Barila sau Barilovici.

Locul de naștere a lui Dosoftei este Moldova și cu probabilitate în apropierea mănăstirii Pobrata unde mai târziu s'a și călugărit.

In privința originii lui Dosoftei, părerile sunt iarăși împărțite; unii susțin că nu ar fi fost de origină românească, ci mai de grabă de origină grecească.

---

1) Ștefan Ciobanu. Dosoftei Mitropolitul Moldovei, traducere din rusește de Ștefan Berechet. Iași, 1918. p. 71—73.

Această afirmație o întemeiază pe faptul că în cronici se spune că Dosoftei a fost „*fiu de neguțător*“.

Cronicarul Ion Neculcea, care a fost contemporan cu Dosoftei, ne spune că a fost „fiu de mazâl“²⁾.

În lucrarea d-lui Ștefan Ciobanu, tradusă din rusește, găsim părerea că mitropolitul Dosoftei ar fi fost de origină slav. Motivarea acestei păreri o susține prin următoarele: „Pe la 1649 întâlnim pe Dosoftei ca un monah modest al uneia din mănăstirile Moldovei, anume Pobrata, unde după cum se vede dintr'o însemnare a sa, se ocupa cu studiul limbilor: greacă, latină, românească și polonă. Faptul că, între limbile în curs de studiere întâlnim și *limba românească*, putem îndrăzni să credem, că el nu era de origină românească, iar studiul limbei grecești înlătură părerea d-lui N. Iorga că Dosoftei ar fi grec de origină. Faptul că, în amintita notiță, el nu vorbește despre limba slavonă bisericească și limba literară din sudul Rusiei... se poate presupune că Dosoftei, era mai de grabă slav, poate din ținuturile de sud-vest ale Rusiei, vecine cu România“...

„Intr'una din scrisorile sale către patriarhul Ioachim, Dosoftei intervine pentru o oarecare rudă din Lemberg numită Kiriac Papara, ceea ce ne face să credem mai mult, că Dosoftei, este de origină din Rusia sud-vestică“...³⁾.

2. Nobil scos din demnitate.

3. Ștefan Ciobanu. Dosoftei Mitropolitul Moldovei. Iași 1918 p. 74—76.

Învățătura de carte.

Cele dintâi cunoștințe de carte, le-a căpătat Dosoftei, dela învățători improvizați, sau poate chiar de la călugări din mănăstirea Pobrata, avându-se în vedere că el s'a născut în apropierea acestei mănăstiri.

Dacă socotim însă, temeinica sa pregătire de carte și mulțimea limbilor ce cunoștea, înclinăm a crede că Dosoftei ar fi studiat și prin alte părți, căci la noi nu erau atunci așa zisele școli cu învățătură înaltă, afară de cea înființată în Iași de Vasile Lupu. Dacă ne mai gândim însă la strânsele legături ce le aveam cu Polonia, în acel timp, se prea poate ca el să-și fi desăvârșit studiile într'un oraș din această țară, cum au mai făcut și alți tineri români din acel timp.

Despre pregătirea lui cărturărească ne spune Ion Neculcea că era prea învățat, multe limbi știa, ele-nește, latinește, slavonește și altele“.

Călugăr în mănăstirea Pobrata.

Potrivit pornirii interne și înclinării sale către viața ascetică, el se duce în mănăstirea Pobrata ca să se călugărească. Anul în care a venit, la călugărie, nu se cunoaște; din niște autografe ale lui Dosoftei, aflăm că la 14 Septemvrie 1649 era ieromonah în acea mănăstire.

El a îmbrățișat călugăria foarte de tânăr după cum afirmă și Melchisedec episcopul, spunând: „Unul dintre ctitorii cei mari ai mănăstirii Pobrata

a fost renumitul mitropolit al Moldovei Dosoftei. El fiind călugărit încă din tinerețe în această mânăstire, a păstrat o deosebită venerațiune pentru dânsa“. Despre el cronicarul Ion Neculcea ne mai spune că era călugăr deplin și cucernic și blând ca un miel. Ca monah a dus, în acea mânăstire, o viață exemplară. Timpul îl întrebuința pentru serviciul și îndatoririle cerute de viața mânăstirească, iar cel care îi rămânea liber îl folosea pentru luminarea sa, ca mai târziu să poată împărtăși și altora lumina de carte.

Despre serioasele sale studii ce le-a făcut, cât a petrecut în mânăstirea Pobrata, ne vorbește cronicarul timpului său — Miron Costin — care scriind biografia lui Roman Vodă și vorbind de origina orașului Roman, amintește de un document aflat la Dosoftei, spunând : „și aceasta am adevărit iubite cetitorule, dintr'un uric al acestui Domn, precum scrie acest Dosoftei Mitropolitul și carele se află a mânăstirea Pobrata“.

Episcop de Huși și Roman.

Melchisedec, fost episcop al Romanului, în lucrarea sa, *Cronica Romanului*, ne spune că Dosoftei a ajuns episcop al eparhiei de Huși; ziua și luna când a fost înălțat la această treaptă nu se cunoaște. Se știe însă că în anul 1658 el era episcop de Huși, aceasta s'a putut afla dintr'un uric slav dat de Gheorghe Ghica Vodă la 10 Mai 1658,

pentru apărarea Țiganilor mânăstirești. În acest document figurează și Dosoftei ca episcop, împreună cu alți ierarhi.

În anul următor, 1659, a fost ales episcop al eparhiei de Roman în locul rămas vacant prin moartea titularului. Aceste informații ne-au rămas dintr'un hrisov domnesc, din 16 Decembrie 1659, dat „pentru scutirea a opt poslușnici dați în serviciul mânăstirei Agapia“, unde îl găsim semnat ca episcop de Roman împreună cu alți ierarhi ai bisericii noastre.

Dosoftei ales Mitropolit al Moldovei.

Inteligența și cultura sa, l-a ridicat în ierarhia bisericească și mai sus: astfel în anul 1671, este ales mitropolit al Moldovei, în timpul domniei lui Duca Vodă. Ocupând acest post de mare răspundere „el devine o făclie luminoasă a bisericii și un luptător neobosit pentru înălțarea și luminarea clericilor și pentru ameliorarea stării și pozițiunii bisericii, care în acele timpuri grele prin care trecea țara, a îndurat aceeași soartă și aceleași nevoi ca și poporul, căruia-i aparține⁴⁾).

Țara Moldovei în acel timp, pe lângă faptul că devenise teatru de operațiuni războinice, mai era și împănată de mulți locuitori, străini de neam, mai ales călugării greci, cari prin jafurile și cruzimile lor storceau vлага poporului român. Contra aces-

4) Ștefan Dinulescu. Viața și scrierile lui Dosoftei. Cernaui, 1885 p. 18.

tora a trebuit să se ridice Dosoftei și să lupte cu multă înverșunare, ca să poată deștepta sufletul Românilor din toropeala în care se găseau și să-i facă să pulseze către o nouă viață românească. El a ocupat scaunul mitropoliei de Suceava, cum se numia atunci, în două rânduri, între anii 1671—1673 și 1675—1686.

Emigrarea lui Dosoftei în Polonia.

La multele neazuri întâmpinate de Mitropolitul Dosoftei, s'a mai adăogat și unul mult mai mare: acela de a-și părăsi scaunul de mitropolit de două ori, din cauza turburărilor din Moldova. Chiar în timpul păstoriei lui, s'a început un războiu între Polonia și Turcia; în lupta dela Hotin 1673 Polonii au fost învinși. Domnitorul de atunci al Moldovei Ștefan Petriceicu Vodă, care era contra Turcilor a fost nevoit să se retragă în Polonia retrăgându-se cu el și mitropolitul Dosoftei care a luat, spre mai multă siguranță, moaștele sfântului Ioan cel nou, odoarele mitropoliei și hrisoavele cele de moșie.

Uricariul lui Theodor Codrescu face mențiune despre plecarea lui Dosoftei în Moldova spunând: „Eară Mitropolitul, ce au fost la acea vreme, Dosofteiu, văzând acele mari turburări și temându-se ca nucumva desăvârșit să se întâmple vre-o pieire țării, a luat de aicea din Mitropolia veche moaștele sfântului Ioan, împreună cu toate odoarele Mitro-

poliei și cu hrisoavele cele de moșie și cu bună voia sa, nerobit de nimeni și cu știrea Craiului s'a cerut să meargă la sprijineala țării leșești, ca să le păzească acolo, până se va face pace, să vie și el să le aducă iarăși la pământul Moldovei“⁵⁾.

Cronicarul Ion Neculce încă ne mai spune că „după ce a mers în Jolcfa, îl punea Craiul Sobieschi de se îmbrăca cu vestmintele cele scumpe și odoarele Mitropoliei țării noastre și slujea Liturghie la zile mari și Iordan, la Bobotează, cu ceremonia după obiceiul țării noastre și se mira Craiul și toți domnii leșești și lăuda frumoasa ceremonie ce era în biserica țării noastre“.

Tot timpul cât a stat în Polonia, Dosoftei a cercetat multe acte și documente de prin diferite orașe. Cu prilejul unor cercetări făcute în orașul Krilos a descoperit renumitul evangheliar chirilic „Krilosian“ care a fost scris în anul 1143, de un român moldovean.

Cu începerea anului 1675, mitropolitul Dosoftei revine în țară; în acel an era domn Dumitrașcu Vodă Cantacuzino, pus de Turci în scaunul Moldovei. Cum a sosit Dosoftei în țară, domnitorul l'a închis în mănăstirea Sfântul Sava, unde mult n'a stat și a fost pus în drepturile sale păstorind până la anul 1686.

Nu stătu însă mult în scaun căci Sobieschi, regele Poloniei purtând război contra Turcilor nă-

---

5). *Theodor Codrescu*. Uricariul. Iași 1852. Partea II-a pag. 242.

văli în Moldova iar când regele polon s'a reîntors în țară se „zice“ că la luat prizonier ducându-l în Polonia, în orașul Zolkiev. Acolo Dosoftei și-a petrecut viața în sărăcie și multe neazuri. Cu toată mizeria ce a îndurat, el nu a încetat să se ocupe cu diferite lucrări și traduceri până la anul 1694 când și-a dat obștescul sfârșit, murind pe pământ strein, departe de țara pe care a iubit-o.

II

ACTIVITATEA LITERARĂ

Decadența limbei slavone.

Limba slavonă, ani de-a rândul, a fost limba oficială a Țării Românești, în școală, biserică și cancelarie. Incepând însă, cu sfârșitul secolului al XV-lea și începutul celui de al XVI-lea, limba slavonă intră în epoca decadenței, și încetul cu încetul, locul ei îl ia limba românească.

În scaunul Moldovei, în prima jumătate a secolului al XVII-lea se afla evlaviosul domn, Vasile Lupu, iar în scaunul Mitropoliei păstora mitropolitul Varlaam, ierarh cu bogate cunoștințe în citirea cărților sfinte și adânc cunoscător al limbei grecești și slavonești.

Epoca acestor doi mari luptători ai culturii în Țara Românească, Vasile Lupu și Mitropolitul Varlaam, se caracterizează prin aceea că ei sunt cei cari pun bazele unei adevărate reforme pentru dezvoltarea literaturii naționale.

Introducerea limbei române în Biserică.

Activitatea literară a mitropolitului Dosoftei, desfășurată în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, vine într-unul din cel mai important moment, acela al dezvoltării literaturii noastre; el apare pe teren literar în momentul introducerii limbii românești în biserică și recunoașterea ei, în mod oficial, în viața religioasă a Românilor.

Dosoftei mitropolitul se poate considera singurul continuator, în Moldova, al marelui reforme literare, ale cărei baze au fost puse de Vasile Lupu și mitropolitul Varlaam.

Lăsând la o parte luptele politice, după urma cărora a avut mult de suferit, Dosoftei, își îndreptă gândul spre o bogată activitate literară. Cu un curaj de nedescris, se ridică contra tradiției, introducând limba românească în cărțile de slujbă bisericească.

Deși, până la el, s'au tipărit cărți religioase, în românește, ele n'au servit decât ca lectură pentru preoți și credincioșii știutori de carte. Cărțile de ritual, în timpul lui Dosoftei, erau tot în limba slavonă, numai câteva însemnări de tipic erau scrise în românește.

Lupta dusă de Dosoftei contra slavonismului a produs o adevărată revoluție, ultima poziție ocupată de limba slavonă, era cea din biserică, care în cele din urmă a fost pierdută prin introducerea completă a limbei române.

Cât de mare a fost îndrăsneala mitropolitului Dosoftei când a început lupta contra slavonismului, prin tipărirea cărților de ritual, în românește, ne marturisește mitropolitul Ungro-Vlahiei, Teodosie, care tipărind o Liturghie în anul 1680, la un an deci după ce a lui Dosoftei, spune în prefața acelei cărți că „n'a cutezat“ s'o tipărească toată în românește.

Patriarhul Ioachim al Rusiei dăruiește lui Dosoftei o tipografie.

Pentru ca mitropolitul Dosoftei să poată răspândi cultura în popor și să aibă puțința de a tipări cărțile de ritual, în limba românească, cu care să înlocuiască pe cele slavone, avea nevoie de o tipografie care să funcționeze în țară. Pe timpul său exista o tipografie, cea înființată de Vasile Lupu, dar aceasta se păraginise. Lipsa aceasta trebuia împlinită și cum, Dosoftei se găsea în bune raporturi cu patriarhul Ioachim al Moscovei — care de mult auzise de lucrul său cel bun — îi scrie și-l roagă să-i trimită o tipografie.

În anul 1679, prin luna Martie, un anume Căpitan Ionașcu Belevici, mergând în Rusia cu misiunea de a încheia pace între Turcia și Rusia, Dosoftei, profită de acest prilej și se adresează printr'o scrisoare, lui Nicolae Milescu Spătaru, care se afla în acest timp în Rusia, spunându-i: „Și noi avem tipografie, dar este stricată“, este vorba de

tipografia înființată de Vasile Lupu, și scriindu-i mai departe îi spune „mă rog ca în numele meu, să saluți pe patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, să-mi dăruiască un teasc de tipografie și litere, caractere mici“.

Intârziind însă sosirea tipografiei promisă de patriarhul Ioachim al Moscovei, Dosoftei profită de a doua plecare în Rusia a Căpitanului Ionașcu Belevici și alcătuiind o scrisoare o trimise direct patriarhului, spunându-i „rugăm pe sfinția voastră, prea cinstite și milostive părinte să faci cu noi o faptă de milă și iubire omenească și să ne trimiți tipografia ca să tipărim cărțile pe care le-am tâlcuit din grecește și slavonește în limba română... fă pentru D-zeu această dragoste pe care ne-ai făgăduit-o în timpurile mai bune“.

Secretarul patriarhului trimite, în 1679, o scrisoare în care patriarhul, Ioachim îi scrie lui Dosoftei astfel: „Obiectele tipografice pe care le-ați cerut cu scrisoarea către noi le-am trimis bucuros cu trimisul vostru Ioan Belevici, iar celelalte cari au aparținut tipografii, sunt deasemenea, trimise, și v'am scris și deosebit“.

De primirea acestei tipografii și așezarea ei pentru tipărirea de cărți se face mențiune în molitvelnicul, editat de Dosoftei în anul 1681.

Activitate cărturărească și lucrările tipărite

Mitropolitul Dosoftei a fost unul din marii cărturari ai secolului al XVII. Mulțimea cercetărilor cari s'au ocupat cu viața și activitatea lui ne dovedește acest lucru. Vestea despre pregătirea lui, în ale cărturăriei, trecuse de mult granițele țării noastre și mai ales pătrunsese în lumea ortodoxă

Iată cum îl cunoștea și cum îi scriea Mitropolitul Moscovei, Ioachim, când a trimis la Iași tipografia cerută de Dosoftei : „ . . . Am aflat despre strălucita ta evlavie către Domnul Dumnezeu și râvna cea dumnezeiască și fierbinte ce ai în lucrurile credinței tale ortodoxe . . . cu mintea ta aleasă . . . “

Cu o astfel de pregătire el a desfășurat o bogată activitate literară în sec. XVII, încât cu drept cuvânt se poate spune că el e unul dintre ctitorii literaturii noastre din acel secol.

Activitatea lui literară se împarte în două perioade : primul până la 1686, anul când a trebuit să părăsească Moldova ; al doilea period, dela 1686 până la sfârșitul vieții. adică de atunci când aflându-se departe de țara în care a păstorit ca mitropolit, s'a dedicat intereselor literare ale literaturii ruse.

În ceea ce privește activitatea sa literară în Moldova, în primul period al activității sale, se constată : lucrări originale cât mai puține și mai mult

traduceri în limba română și tipărire de cărți necesare serviciului bisericesc. Multe din lucrările sale le-a însoțit cu lungi prefețe alcătuite cu teme din Sfânta Scriptură.

1. Psaltirea în versuri, tipărită în anul 1673, în Uniev-Polonia

Pe lângă multele calități cu care a fost înzestrat mitropolitul Dosoftei, mai avea și o înclinare către darul poetic. Cu această înclinare și împătim și de stihul silabic, alcătuește el Psaltirea în versuri, din 1673, pe care neavând tipografie în țară, o tipărește în Polonia. La alcătuirea ei a lucrat el „cu lungă osteneală, în mulți ani socotită și cercată în cinci ani cu osârdie mare“. O asemenea lucrare n'a existat, până la el, nici la noi și nici în întreg Orientul.

În alcătuirea Psaltiriei în versuri, care este prima operă de versificație cultă la noi, s'a folosit de opera versificată a poetului polonez Jan Kochanowsky, căci după cum știm Dosoftei era un bun cunoscător al limbei poloneze. Că Dosoftei s'a folosit de opera poetului polonez ne-o confirmă forma versurilor, numărul silabelor, care este specificul versului polonez, după cum afirmă anumiți cercetători ai literaturii noastre. Cu această primă lucrare a lui Dosoftei se fixează data în istoria versificației la Români.

La compunerea Psaltiriei în versuri Dosofteinu s'a ținut aproape de text, din care cauză în

această lucrare, el vorbește de creștinism, și creștini și chiar de necazurile Moldovenilor. Chiar la alcătuirea anumitor psalmi s'a lăsat influențat de stihul popular românesc.

Ca lucrare poetică, Psaltiria lui Dosoftei, nu are o prea mare valoare literară, importanța ei constă în aceea că prin apariția ei se fixează data precisă în istoria versificației la noi.

Dacă lucrarea nu corespunde tuturor regulilor cerute de arta poetică, trebuie să avem în vedere timpul în care a fost compusă. Lăsându-se liber față de textul psalmilor el alcătuește sub inspirația psalmului 132 următoarele și versuri originale, de pildă :

„Cine-și face zid de pace
Turnuri de frăție,
Duce viața fără greață ¹⁾
'Ntr'a sa bogăție ;

Că-i mai bună depreună
Viața cea frățească
Decât arma ce destramă
Oastea vitejească“.

Psaltiria lui Dosoftei a avut un mare răsunset în literatura noastră religioasă ; un răsunset mult mai mare l-a avut însă în literatura populară.

Prin mijlocirea preoților, mulți psalmi au pătruns în gura poporului, prin colinde, sau cântece de stea, cum este de exemplu psalmul „Limbile să salte“, care se găsește și în cartea de cântece a lui Anton Pann.

1) Cuvântul greață în înțeles arhaic însemnează greutate.

2. Acatistul Maicii Domnului

Acest acatist a fost tradus din limba slavonă în românește și tipărit în mănăstirea Uniev la 1673. Lucrarea mai cuprinde, în afară de acatistul și paraclisul Maicii Domnului și un canon pentru Sâmbăta Paștelui și unul pentru toți sfinții.

Importanța acestui acatist stă în aceea că fiind tipărit în limba română, s'a dat posibilitatea preoților să înalțe rugăciuni către Dumnezeu, în limba lor, iar credincioșii să înțeleagă cele ce se citeau

3. Liturghia din 1679.

A fost tradusă în românește și tipărită la Iași. Această liturghie a fost tradusă, după cum spune chiar Dosoftei "din isvoadele cele vechi grecești". Stăpânit de dorința de a traduce cărțile bisericești în limba românească, traducând și liturghia, a voit să arate hulitorilor limbii românești, că se poate săvârși sfânta liturghie și în limba națională fără nici o greutate.

4. Psaltirea în prosă de înțeles slavon și român.

Această lucrare a fost tipărită în românește după isvodul Sf. Ieronim care era scris în elinește, latinește și evreește. Importanța ei este destul de mare, că prin ea ca și prin celelalte lucrări ale lui Dosoftei, se poate observa destul de limpede care era limba veacului al XVII.

5. Molitvelnicul.

Traducerea acestui molitvelnic a făcut-o Dosoftei în mânăstirea Cetățuia în anul 1674 și l-a tipărit apoi la Iași, în anul 1681. Tot în acest molitvelnic el a mai adăugat o cronologie a domnitorilor moldoveni pe care a însoțit-o și de versuri dedicate acestor domnitori.

6. Viața și faptele sfinților.

Aceste vieți de sfinți numite și Proloage sau Mineele moldovenești, compuse din 4 volume, au fost tipărite la Iași între anii 1682 — 1686, în tipografia trimisă de Ioachim patriarhul Moscovei. Pentru alcătuirea lor mitropolitul Dosoftei, a lucrat timp de 25 de ani.

Aghiografia aceasta, pe lângă faptul că în ea se găsește viața sfântului din fiecare zi, mai conține și diferite însemnări refiritoare la viața noastră politică și bisericească.

Din punct de vedere literar aceste vieți de sfinți au o îndoită însemnătate: din ele se poate afla care era latura poetică a sec. XVII și tot deacolo putem vedea cum Dosoftei a mânuit cu dibăcie — pentru timpul acela — versurile rimate și nerimate.

Aceste minee mai au însă și o altă latură mult mai importantă: cea filologică, căci în ele se poate găsi o limbă curat românească.

7. Paremiile sau Profitologiul.

După cuprins, lucrarea aceasta se împarte în două părți: una cu paremiile și unele canoane triodice, paremiile și slujbele sărbătorilor pentecostariale și cealaltă parte cu paremiile sărbătorilor mineeale și un canon al Fecioarei Maria pentru ziua de 30 Noembrie.

În afară de lucrările citate până aci, din activitatea lui Dosoftei mai putem menționa: Octoihul pe scurt, cele 12 trimiteri sau epistole ale lui Ignatius purtătorul de Dumnezeu și scrierile despre transubstanțierea corpului lui Christos în misterul Euharistiei și altele.

Prin scrierile despre transubstanțiere, mitropolitul Dosoftei, a pus în mâna ortodoxilor o armă cu care să lupte contra protestanților și a curentului neortodox care pătrunsese chiar și în Moldova și Muntenia spunând că, transformarea pâinii și a vinului în corpul și sângele Domnului nostru Iisus este numai simbolică.

Plecarea definitivă a lui Dosoftei în Polonia.

În anul 1686, Dosoftei, a fost nevoit să părăsească Moldova, pentru totdeauna, și să se ducă în Polonia. Cu acest an se începe cel de al doilea period din viața literară a acestui mare ierarh. De aci înainte, el își închină activitatea sa literaturii ruse.

Acolo, deși a trăit în mizerie și scârbă nu și-a părăsit ocupațiile sale intelectuale; s'a ocupat cu traduceri de cărți în limba slavonă, aducând prin aceasta un real folos ortodoxiei ruse care avea nevoie de asemenea lucrări ca să poată lupta cu mulți eretici ai timpului acela.

Dintre toate lucrările lui, cea mai de seamă din acel timp, a fost traducerea operilor lui Simion Tesalonicul, al cărui conținut era cel mai potrivit pentru a se putea răspunde marilor probleme religioase cari atunci se desbăteau de către ortodoksi, catolici, și protestanți.

Incheiere.

Mitropolitul Dosoftei deși născut din părinți străini de neamul românesc, el și-a închinat cea mai mare parte din viața sa pentru binele țării și al bisericii românești. Călugăria pe care a îmbrățișat-o fiind încă destul de tânăr, i-a folosit mult căci viața liniștită din mănăstirea Pobrata i-a dat putința de a studia limbi străine, cu care mai târziu a îmbogățit literatura noastră bisericească.

Vestea despre marea lui pregătire în ale cărturăriei trecuse chiar granițele țării noastre, iar cronicarii timpului ne spun în însemnările lor că era om „prea învățat; multe limbi știa: elinește, latinește, slavonește și altele. Adânc din cărți știa“.

Viața de mănăstire a influențat mult asupra vieții lui; ea l-a împodobit cu practica virtuții, cu o viață morală și sfântă, cu multă cucernicie și mo-

destie și cu fapte lăudabile, încât cronicarul Ion Neculce ne spune că era, deplin călugăr și cucernic și blând ca un miel, iar „în țara noastră pe aceste vremuri, nu se afla om ca acela“.

Cu aceste arme a pornit el lupta pentru introducerea limbei românești în locul celei slavone. Lupta aceasta a fost dusă însă într'un timp critic, tocmai când asupra Moldovei se abăteau necazurile, ca lăcustele atât din parte păgânilor cât și din partea creștinilor și mai ales a fanarioșilor.

Pentru a îndulci puțin viața cea amară și plină de necazuri a moldovenilor, Dosoftei, apucă lira și făcu să răsunе cu putere la urechile fiilor națiunii române versuri dulci, armonioase și patriotice, pentru ca să-i trezească din toropeala în care se aflau, să ațâțe și să întărească în inimile lor scânteia simțului național care acum aproape să se stingă, să deștepte și să întrețină speranțe de zile mai bune“.

În lupta sa pentru a înlocui limba slavonă cu cea românească, Dosoftei, mai urmărea în aselaș timp, și înlăturarea limbei grecești care se lupta să ia locul celei slavone.

Cu traducerea cărților bisericești, în limba română, el a dat puțința moldovenilor să se roage lui Dumnezeu în limba lor națională.

El este cel dintâi scriitor care a îmbogățit literatura veacului al XVII-lea cu cea mai mare lucrare literară alcătuită din peste opt mii șase sute versuri în românește. Tot el este cel care a dat în românește tot pentru prima dată : Liturghia, Molitvelnicu

și Octoihul, stabilind definitiv graiul strămoșesc în biserică, căci până la el cărțile religioase cari s'au tipărit au avut numai un caracter religios instructiv.

Pe lângă multele scrieri cu caracter religios, Dosoftei, a alcătuit și o lucrare cu caracter profan: cronologia versificată a domnilor moldoveni, care este un poem în 136 versuri.

Lucrările lui au o mare importanță, din ele, se poate vedea cum au pătruns elementele slavone în limba literară, bisericească și populară și în acelaș timp prin faptul că Dosoftei a scris numai moldovenește, spre deosebire de antemergătorul său Varlaam, lucrările lui formează pentru studiul filologiei un prețios și nesecat izvor.

Activitatea sa din periodul al doilea, adică după plecarea sa definitivă din Moldova, în Polonia, a fost strâns legată de Rusia și de curentele literare și chestiunile religioase ale timpului acela.

El a jucat un mare rol, în acest period, răspunzând cu traduceri și scrierile sale problemelor liturgice și celor dogmatice cum a fost cea despre transubstanțiere sfintelor daruri.

Deci, judecându-l ca om și cărturar, putem spune că Dosoftei a fost unul din cei mai erudiți bărbați pe care l-a putut da secolului al XVII.

Lucrări folosite:

1. *Apostol (Diacon Alexandru) Viața și activitatea lui Dositeiu mitropolitul Moldovei.* Tesă... Botoșani, 1897.
  2. *Ciobanu (Ștefan). Dosofteiu mitropolitul Moldovei și activitatea lui literară.* Traducere din rusește de Ștefan Berechet. Iași, 1918.
  3. *Dinulescu (Ștefan,) Vieța și scrierile lui Dositeiu mitropolitul Moldovei de Cernăuți,* 1885.
  4. *Dan (Dimitrie) Dosoftei mitropolitul Moldovei 1624-1696.* schiță biografică. Cernăuți, 1927.
  5. *Dosoftei. Psaltirea în versuri publicată de pe manuscrisul original...* de Prof. I. Bianu. București. 1887.
  6. *Pușcariu (Sextil) Istoria literaturii române. Epoca veche..* Sibiu, 1930.
-

CUPRINSUL

I

V I A Ţ A

	<u>Pag.</u>
Moldova în timpul lui Dosoftei	3
Anul, locul naşterii şi origina lui Dosoftei	4
Invăţătura de carte	7
Călugăr în mănăstirea Pobrata	—
Episcop de Huşi şi Roman	8
Dosoftei ales mitropolit al Moldovei	9
Emigrarea lui în Polonia	10

II

ACTIVITATEA LITERARA

Decadenţa limbei slavone	13
Introducerea limbei române în Biserică	14
Patriarhul Ioachim al Rusiei dăruieşte lui Dosoftei o tipografie	15
Activitatea cărturească şi cărţile tipărite	17
Psaltirea în versuri	18
Acatistul Maicii Domnului	20
Liturghia	—

Psaltirea în prosă de înțeles slavon și român	20
Molitvelnicul	21
Viața și faptele sfinților	—
Paremiile sau Profitologiul.	22
Plecarea definitivă a lui Dosoftei în Polonia	—
Incheiere	23
Bibliografie	26

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBL. UNIV. CLUJ

0447 22. I. 1940

EXEMPLAR LEGAL

FIE CARE CĂRȚULIE NU ARE PREȚ MAI MARE
DE CÂT AL UNUI ZIAR SĂPTĂMÂNAL (5 LEI,
CELE CU* 8 LEI). TRIMEȚÂND BANII PRIN MAN-
DAT POȘTAL E PRIMITĂ CARTEA PRIN POȘTĂ.
CEREȚI CATALOGUL GENERAL AL EDITURII
„C A R T E A R O M Â N E A S C Ă”
SĂ TRIMITE ORI CUI GRATUIT

LA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

A APĂRUT PÂNĂ ACUM:

TOT CE POATE FACE TE-
MEIUL UNEI BIBLIOTECI
DINTR'UN CĂMIN CUL-
TURAL LA SATE ȘI PEN-
TRU PREMII, IEFTINE DAR
FOLOSITOARE.

**CEREȚI CATALOGUL EDITURII SPRE A VĂ
ALEGE PENTRU SUME CÂT DE MICI, CĂRȚI
ANUME SCRISE PENTRU CITITORII DELA SATE.**

A apărut

I. SIMIONESCU

TINERE, CUNOAȘTE-ȚI ȚARA

un îndreptar atractiv, adresat tuturor, scris
pe înțeles, asupra României.

Volum de 164 pagini, cu 110 figuri, 19 tabele. Lei 70.

EDIȚIA II-a

CUPRINS: Cât e de mare România; Vecinii;
Infățișarea pământului; Munții; Dealuri;
Câmpii; „Țări”; Vremea; Apele;
Viețuitoarele; Locuitorii; Caracterele
generale ale Poporului Românesc;
Energia românească; Sate - Orașe;
Cetăți, mănăstiri, biserici; Darurile
naturii; Munca pământului; Forța
motrice; Munca industrială; Transport
și comerț; Trecut și viitor.

De acelaș autor :

TINERE,

CUNOAȘTE-ȚI ARBORII.

Vol. de 110 pag. cu 124 fig. 4 tabete Lei 60.

Ambele la „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Ultimele biografii

Apărute în

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

G H. D I N C Ă

Mitropolitul Melchisedec

PAUL I. PAPADOPOL

Petre Ispirescu

TRANDAFIR LAȚIA

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Cărturari din Banat

G H E T E A V.

Eminescu pedagog

CIORĂNESCU N.

Gh. Țițeica

POPA I. GH. Dr.

Dr. I. Cantacuzino

D I N C Ă G H.

Mitropolitul Dosoftei

Cunoști țara, cunoscând pe oamenii ei aleși.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

- Nr.
22. **Meșteșugul vopsitului cu burueni** de ARTUR GOROVEI.*
  24. **Păstrarea cărnii de porc** de G. GHEORGHIU.*
  29. **Beția** de DR. EMIL GHEORGHIU.
  33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE.*
  36. **Omul și societatea** de AL. GIUGLEA.
  37. **Bucătăria sătenilor** de MARIA GEN. DOBRESCU.*
  38. **Sfecla de zahăr** de C. LACRIȚIANU.
  39. **Ingrășarea Pământului** de I. M. DOBRESCU.
  40. **Friguri de bălă** de DR. T. DUMITRESCU.
  41. **Banul** de A. GIUGLEA.
  42. **Statii practice** de ING. A. SCHORR.
  43. **Lămurirea calendarului** de A. GIUGLEA.
  44. **Conjunctivita granuloasă** de DR. GLĂVAN.
  45. **Burueni de leac** de A. VOLANSCHI.
  46. **Statii casnice** de MAICA RALUCA.
  47. **Cultura tomatelor** de I. ISVORAN.
  48. **Rețete pentru gospodine** de MAICA RALUCA.
  49. **Lingarea** de DR. I. DUMITRESCU.
  50. **Blenoragia sau scuicamentul** de DR. N. IOAN.
  51. **Practica agricolă** de A. BEJENARIU.
  52. **Apa de băut** de DR. I. BĂLȚEANU.
  53. **Tifosul exantematic** de TUDOR DUMITRESCU.
  54. **Boalele animalelor** de I. POPU-CÂMPEANU.
  55. **Lurări din pășunile de porumb** de TITUS G. MINEA.
  56. **Cartoful** de I. POPU-CÂMPEANU.
  57. **Cum să trăim** de DR. F. GRUNFELD.
  58. **Lucrări din pae și sorg** de TITUS G. MINEA.
  59. **Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori** de GH. FIŢESCU.*
  60. **Vaca cu lapte** de M. GĂTAN.*
  61. **Mierea și Ceara** de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
  62. **Indrumări agricole** de C. IONESCU CRISTEȘTI.*
  63. **Creșterea păsărilor** de PETRONIUS BEJAN.*
  64. **101 Feluri din ouă** de SANDA MARIN.*
  65. **Plante de nutreț** de PETRONIUS BEJAN.*
  66. **Lămurirea constituției celei noi** de A. GOROVEI.*
  67. **Lupta contra secetelor** de M. GR. HULUBEI.*
  68. **101 Feluri din cartofi** de SANDA MARIN.*
  69. **Lăptele și produsele lui** de DR. MARIN GĂTAN.*

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

- Nr.
3. **Munții Apuseni** de M. DAVID.*
  5. **Bucovina** de I. SIMIONESCU.*
  6. **Basarabia** de G. NĂSTASE.*
  7. **Dobrogea** de C. BRĂTESCU.*
  10. **Viața în adâncul mărilor** de C. MOTAȘ.
  11. **A. Șaguna** de I. LUPAȘ.*
  14. **Românii de peste Nistru** de V. HAREA.*
  16. **Lituania** de G. NĂSTASE.
  19. **Românii din Ungaria** de I. GEORGESCU.
  20. **Jud. Turda Arieș** de I. MUREȘANU.
  21. **Țara Hațegului** de GAVRIL TODICA.
  22. **Spiru C. Haret** de I. SIMIONESCU.
  23. **Danemarca** de MAGDA D. NICOLAESCU.
  24. **N. Milescu în China** de I. SIMIONESCU.
  25. **Cetățile moldovenești de pe Nistru** de APOSTOL D. CULEA.
  26. **Românii din Bulgaria** de EM. BUCUȚA.
  27. **Valea Jiului din Ardeal** de P. HOSSU-LONGIN.
  28. **Țara Bârsei** de N. ORGHIDAN.
  29. **Vechiul Ținut al Sucevei** de V. CIUREA.
  30. **Macedo-Românii** de TACHE PAPA-HAGI.
  31. **Românii din Banatul Jugoslav** de PR. BIZAREA.
  32. **Coasta de Azur** de I. SIMIONESCU.*
  33. **Elveția** de TRAIAN G. ZAHARIA.
  34. **Maramureșul** de GH. VORNICU.
  35. **Austria** de I. SIMIONESCU.
  36. **Belgia** de TRAIAN G. ZAHARIA.
  37. **Afganistanul** de I. SIMIONESCU.
  33. **Atanasie Șaguna** de DR. I. LUPAȘ.
  39. **Blațul** de ALEX LUPEANU-MELIN.*
  40. **Marea Neagră** de DR. I. LEȘI.
  41. **Pe urmele lui Robinson Crusoe** de I. SIMIONESCU.
  42. **Din Norvegia** de I. CONEA.*
  43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.*
  44. **Japonia** de I. SIMIONESCU.*
  45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
  46. **Intr-o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
  47. **Dănilă Apostol** de N.P. SMOCHINĂ.*
  48. **Govora și Călimănești** de I. SIMIONESCU.*
  49. **Sgările norii Ne w-Y o r k u l u l d e** PETRU COMARNESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

50. **Nicolae Bălcescu** de V. SASSU.*
51. **Țara visurilor împlinite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURÇAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*
56. **Iordache Golescu** de N. BĂNESCU.*
57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul** de AUREL PIȚU.*
59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
90. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
91. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Sylva** (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODESEANU.*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*
64. **A. Philippide** de I. IORDAN.*
65. **N. Gene** de A. GOROVEI.*
66. **Lecturi geografice. — Asia** de I. SIMIONESCU.*
67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTĂ.*
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOI.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI.*
70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*

Nr.

71. **Dr. C. I. Istrati** de C. KIRIȚESCU.*
72. **Alexandru Viahuță** de V.M.SASSU.*
73. **Vasile Pârvan** de I. ANDRIEȘESCU.*
74. **Ion Creangă** pedagog și învățător de V. GHEȚEA.*
75. **Republica Moldovenească a Sovietelor** de N. P. SMOCHINĂ.*
76. **Panait Cerna** de LUCIAN PREDESCU.*
77. **Doi cronicari moldoveni Grigore Ureche și Miron Costin** de LUCIAN PREDESCU.*
78. **I. Eliade-Rădulescu** de GEORGE BAICULESCU.*
79. **Episcopul Mechiședec** de GHEORGHE DINCĂ.*
80. **O plidă vie: Petre Ispirescu** de PAUL I. PAPADOPOI.*
81. **Sântul munte** de AUREL COSMA.*
82. **Cărturarul din Banat** de TRANDAFIR LAȚA.*
83. **M. Eminescu** de V. GHEȚEA.*
84. **Gh. Țițea** de NICOLAE CIORĂNESCU.*
85. **Mitropolitul Dosoftei** (1624—1694). de GHEORGHE DINCĂ.*
86. **Dr. I. Cantacuzino** de DR. GR. I. POPA.*

Seria D. „ȘTIINȚA APLICATĂ“.

Nr.

1. **Fabricarea săpunului**, de A. SCHORR.
2. **Motorul Diesel** de ING. CASETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN.
- 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI
6. **Industria Azotului** de L. CĂTON.
- 7—9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.
10. **Aeroplanul** de DR. V. ATANASIU.
11. **Baloane și Dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ING. N. GANEA.
13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADZEI.
16. **Țiparul de VASILE ROMĂNESCU.**
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materiilor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CAP. DR. M. ZAPAN.
20. **Industria zahărului** de G. I. BABOIANU.

Nr.

21. **Șase montaje de radio** de CAP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CAP. M. ZAPAN
23. **Automobilul** de CAPIT. DE AVIAȚIE M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA
25. **Gazele otrăvitoare** de CAP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Împănarea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.*
27. **Legatul cărților** de I. CARAMĂLĂU.*
28. **Înnotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea petalor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corăbii** de SPARDECK.*
31. **Planorul** de ING. G. LIPOVAN.*
32. **„Cartea Românească“** de I. SIMIONESCU.*
33. **Descoperiri și invențiuni** de LATZA TRANDAFIR.*

Răspândiți „CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Este cea mai trebuitoare bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor,

S'au tipărit până acum peste 2.305.000 cărțile.